

Natuurtoets

Theehuis en scoutinggebouw

projectnr. 263155
revisie 01
30 september 2013

auteur(s)

ir. M. (Martijn) Korthorst

Opdrachtgever

Gemeente Hilversum,
Dienst Stad
Afdeling Stedelijke Ontwikkeling, Sectie Milieu en Mobiliteit

datum vrijgave
30-09-2013

beschrijving revisie 01
Definitief

goedkeuring
J. Jennen

vrijgave
H. Prinsen

Natuurtoets Theehuis en scoutinggebouw

Projectnr. 263155
30 september 2013

Projectgroep bestaande uit:

ir. M. (Martijn) Korthorst

Tekstbijdragen:

ir. M. (Martijn) Korthorst

Fotografie:

ir. M. (Martijn) Korthorst

Vormgeving:

Datum van uitgave:

18 september 2013

Contactadres:

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE

Inhoud

blz.

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel	3
1.3	Leeswijzer	3
2	Wettelijk kader natuurbescherming	5
2.1	Algemeen.....	5
2.2	Flora- en faunawet.....	5
2.3	Ecologische hoofdstructuur.....	5
2.4	Natuurbeschermingswet 1998	5
3	Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen	6
3.1	Gebiedsbeschrijving.....	6
3.1.1	<i>Park Anna's hoeve.....</i>	<i>7</i>
3.1.2	<i>Beschermde Natuurmonument Laarder Wasmeer en Zuiderheide</i>	<i>8</i>
3.1.3	<i>Ecologische hoofdstructuur</i>	<i>9</i>
3.2	Projectvoornemen	11
4	Methodiek	12
4.1	Algemeen.....	12
4.2	Bureauonderzoek.....	12
4.3	Terreinbezoek	12
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	13
5	Resultaten gebiedsonderzoek.....	14
5.1	Beschermde soorten	14
5.1.1	<i>Bureauonderzoek.....</i>	<i>14</i>
5.1.2	<i>Terreinbezoek</i>	<i>15</i>
5.2	Beschermde gebieden.....	16
6	Toetsing natuurwetgeving	17
6.1	Effectbepaling project.....	17
6.2	Effecten beschermde soorten	17
6.3	Effecten beschermde gebieden	18
6.3.1	<i>Effecten EHS.....</i>	<i>18</i>
6.3.2	<i>Effecten Natura 2000</i>	<i>18</i>
7	Conclusies en vervolg	19
7.1	Conclusie soortbescherming	19
7.1.1	<i>Aanvullend onderzoek noodzakelijk - theehuis.....</i>	<i>19</i>
7.2	Conclusies gebiedenbescherming.....	20
7.3	Tot slot.....	20
7.4	Literatuur	21
	<u>Bijlage 1: Wettelijke kader.....</u>	<u>1</u>

Natuurtoets theehuis en scoutinggebouw te Hilversum

Projectnr. 263155

18 september 2013, revisie 01

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Hilversum is van plan medewerking te verlenen aan het verplaatsen van de Scouting Heidepark en het herontwikkelen van de aangrenzende locatie tot theehuis. Bij deze laatste ontwikkeling zal ook een dienstwoning worden gerealiseerd. Beide planlocaties liggen langs de Weg over Anna's Hoeve te midden van bos en natuurgebieden.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot natuurwetgeving, te weten de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de natuurwetgeving.

Beide ontwikkelingen worden in voorliggende document afzonderlijke getoetst, dit wordt gedaan op basis van een quickscan. In afbeelding 1.1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven bestaande uit de bouwlocatie voor het scoutinggebouw en het bestaande (toekomstige) theehuis.

Figuur 1.1: Globale planlocatie voor een nieuw scoutinggebouw (oranjecirkel) en te renoveren theehuis en nieuw te realiseren dienstwoning (rode cirkel) in de gemeente Hilversum (Bron: Bing maps.).

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze quickscan is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze quickscan flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het veldbezoek. In hoofdstuk zes worden de

resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevinden zich twee bijlagen, die algemene informatie verschaffen met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het deze gebied direct of indirect (middels externe werking) aantasten.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit een braakliggend terrein tussen de Weg over Anna's Hoeve en een onverhard wandelpad, de Liebergerweg. Als in deze toets over het plangebied wordt gesproken wordt het gehele braakliggende gebied bedoeld inclusief het huisje en de omgeving daarvan. Op onderstaande google-maps foto is het bedoelde plangebied in het geel omcirkeld. De gebouwen zijn behoudens het voormalige theehuisje (rechtsonder in de cirkel) niet meer op het terrein aanwezig.

Figuur 3-1: Ligging van het scouting en theehuis terrein te midden van de EHS.

Het terrein ligt ten zuiden van het Beschermd Natuurmonument Laarderwasmeer en te midden van de Ecologische hoofdstructuur (in het groen). Zoals te zien op figuur 3.1 maakt het terrein zelf geen

onderdeel uit van de beschermde gebieden. Ook de parkeerplaats ten zuiden van de Weg over Anna's Hoeve is uitgesloten van de EHS, net zoals de noordwestelijke gelegen sportvelden. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de waarden van de omliggende natuurterreinen, te weten het Beschermd Natuurmonument, Park Anna's Hoeve en de Ecologische hoofdstructuur.

Theehuis

Het aanwezige huisje op het terrein verkeert in redelijk vervallen toestand. Ramen zijn dichtgetimmerd, het wordt nog wel bewoond. Om het gebouwtje is een wilderige tuin aanwezig die deels is overwoekerd door bosplanten. In de bosrand is een betonnen (skelter?) circuitje aanwezig. Naast het huisje staat een mooie oude eik.

Scouting plangebied

De locatie waar het nieuwe scoutinggebouw moet komen bestaat uit een braakliggende terrein. In het verleden hebben hier gebouwen gestaan, deze zijn verwijderd waarna het terrein is geëgaliseerd.

Sindsdien heeft zich op het terreintje een pioniersvegetatie ontwikkeld, grote delen zijn echter nog onbegroeid, de grondlaag bestaat uit zand. De begroeiing bestaat uit een mengeling van zaailingen van bomen en struiken en typische pioniersplanten van kaal zand (wilgenroosjes, klij). Op het terrein staan enkele geïsoleerde oude eiken. Het plangebied grenst direct aan het fiets- en voetpad.

3.1.1 **Park Anna's hoeve**

Het plangebied grenst direct aan het Park Anna's Hoeve. In de crisisjaren (1930) is dit afwisselend natuur- en recreatiegebied aangelegd op basis van het ontwerp van de stadsarchitect Dudok en plantsoenmeester Meijer. Het is een afwisselende gebied met verschillende bossen, waterpartijen, bruggetjes, en speelweiden. De vrijwilligers van de Vereniging tot Behoud van Anna's Hoeve zijn zeer actief in het beheer van gebied. Het gebied kent een hoge recreatiedruk.

Figuur 3-2: Satellietbeeld van Park Anna's Hoeve gelegen tussen de A27, de spoorlijn, de Anthony Fokkerweg en de Minckelerstraat en de Weg Over Anna's Hoeve (bingmaps). De gele cirkel is het plangebied.

Aanwezige natuurwaarden

Binnen het park is een verscheidenheid aan flora en fauna aanwezig. Het vormt leef- en foerageergebied voor een diverse vleermuissoorten. Onderzoek door Bureau Schenkeveld (2011), binnen de begrenzing van het plan Anna's hoeve heeft foerageergebieden van de Gewone dwergvleermuis en Rosse vleermuis

vastgesteld. Uit eerdere inventarisaties is het voorkomen van Laatvlieger, Ruige dwergvleer-muis en Watervleermuis bekend. Aangenomen kan worden dat al deze soorten ook voorkomen binnen het Park Anna's Hoeve en in het plangebied. Verder wordt de Ringslang in het park en op de Weg over Anna's hoeve incidenteel (als verkeersslachtoffer) waargenomen, is het gebied botanisch interessant en zijn er diverse (bos)vogels aanwezig.

3.1.2 **Beschermd Natuurmonument Laarder Wasmeer en Zuiderheide**

De noordzijde van het plangebied grenst direct aan het Beschermd Natuurmonument Laarder Wasmeer. Dit gebied is recentelijk grootschalig gesaneerd. De bodems van het Laarder Wasmeer, de Vuilwaterplas, het Lange Water en de Leeuwenkuil zaten vol zware metalen en andere vervuiling vanwege driekwart eeuw lozingen. Vrijwel alle lagere delen van het gebied hebben sterk aangetaste bodems, omdat ze werden gebruikt als zogenoemde vloeivelden.

Figuur 3-3: Begrenzing van het Beschermd Natuurmonument Laarder Wasmeer en Zuiderheide

Een stelsel van gegraven kanaaltjes zorgde ervoor dat water vanuit de plassen uitstroomde over deze laaggelegen velden. Het graven van deze kanaaltjes en het verlagen en egaliseren van de velden om de infiltratie van het water te bevorderen, heeft tot gevolg gehad dat het oorspronkelijke podzolprofiel verloren is gegaan. Met uitzondering van een dieper gelegen kuil (het Veen geheten) die destijds is geëgaliseerd door opvulling in plaats van vergraving.

De vloeivelden, die ten oosten en ten noorden van de plassen lagen, dienden daarnaast ook als akkers en werden actief bemest om de grond te ontzuren. Dus naast het fosfaatrijke vloeewater uit de plassen, werd er mest en mogelijk ook riool- en stadsafval verspreid over de akkers en de volkstuinten die hier lagen. Zo ontstond een laag bemeste grond, een zogenoemde bouwvoor, van plaatselijk wel een meter dik. De fosfaten zijn in het hele gebied inmiddels tot metersdiep de grond ingedrongen. Na afloop van de ecologische sanering bleek in het hele gebied de fosfaat te diep te zitten om weg te graven. Daarom zal op de meeste plekken op korte termijn ter type vegetatie dat er oorspronkelijk voorkwam niet terugkeren omdat de bodem te rijk is. Er zal een ruige vegetatie ontstaan die geregeld moet worden gemaaid en afgevoerd, zodat via het maaisel de fosfaat uit het systeem verdwijnt. Deze beheersstrategie wordt ook wel 'uitmijnen' genoemd en kan zeer lang voortduren. De vervuiling, voornamelijk met meststoffen, bleek op sommige plekken dieper te zitten en plaatselijk te zijn verspreid tot in de beboste delen van het gebied. Dit betekende weliswaar een uitbreiding van de werkzaamheden, maar noodzakelijk gezien het uitgangspunt een geschikt milieu te creëren voor de ontwikkeling van natuur en vegetatie. Daarom zijn ook de beboste delen aangepakt.

Natuurwaarden

Het Bescherm Natuurmonument is van grote waarde door zijn potenties voor de ontwikkeling van een gevarieerd en oorspronkelijk landschap. De sanering biedt kansen voor plaatselijk verdwenen plantensoorten. Uit beschrijvingen van de Gooise historicus Dr. A.C.J. de Vrankrijker weten we dat hier Beenbreek, Veenpluis, Valkruid, drie soorten Zonnedauw, Gagel en Oeverkruid groeiden. Sinds de jaren vijftig is geen van deze soorten in dit gebied meer gesignaleerd. Toch kunnen er nog altijd kiemkrachtige zaadjes van in de bodem zitten. Gezien de nog aanwezige fosfaten in de bodem, zal het lang duren eer

de bodem weer zuur genoeg is voor deze plantensoorten. Wat dieren betreft biedt het ven goede kansen voor vele soorten amfibieën, waaronder ook meer kritische soorten zoals de Heikikker en de Rugstreeppad. Zolang de oevers de eerste jaren nog kaal zijn is de kans groot dat er Kleine Plevieren gaan broeden (Bron Bert Siebelink. Een nieuwe start voor het Laarder Wasmeer).

Het Laarder Wasmeer maakt deel uit van De Groene Schakel, bedoeld om de landschappelijke, ecologische en recreatieve samenhang tussen de Utrechtse heuvelrug en het Gooi te versterken.

Tabel 3-4: Aanwezige natuurwaarden in het Beschermd Natuurmonument Laarder Wasmeer en Zuiderheid (op basis van het Aanwijsbesluit 1987).

	Zuiderheide	Laarder Wasmeer
Vegetaties	Oudere loofbossen Droge heide Stuifzandvegetaties	Vochtig voedselrijk bos, Rietvegetaties
Vogels	Bergeend, Sperwer, Grote bonte specht, Groene specht, Kuifleeuwerik, Boompieper, Roodborsttapuit en Gekraagde roodstaart	Watervogels; Geoorde fuut, Wintertaling, slobbeend tafeleend en Bergeend. Kleine karekiet Bosrietzanger, Rietgors en Snor zijn broedvogels. Wintergasten; Pijlstaart, Nonnetje en Grote zaagbek
Amfibieën		Bruine kikker, Groene kikker, Gewone pad
Zoogdieren	Haas, Ree, Vos, Wezel, Hermelijn, Bunzing, Veldmuis, Dwergmuis, Aardmuis, Rosse woelmuis, Mol en Egel	
Reptielen	Levendbarende hagedis, Zandhagedis	
Overige soortgroepen	rijk aan paddestoelen	

De Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken heeft in 2011 een broedvogelinventarisatie van het Laarder Wasmeer (81 ha) uitgevoerd op verzoek van Goois Natuurreservaat. De resultaten tonen aan dat er met name bosvogels aanwezig zijn (mezen, boomklever, boomkruiper, grote bonte specht, kleine bonte specht, holenduif), enkele water en oevervogels (bergeend) rondom de waterpartijen en diverse zangvogels. Typische vogels van een open heidelandschap (roodborsttapuit, tapuit, nachtzwaluw) zijn niet aangetroffen. Roofvogels zijn schaars, er is boomvalkhorst aanwezig en een horst van de buizerd net buiten het onderzoeksgebied.

Op basis van expert judgement, de broedvogelinventarisatie en de Beheervisie en beheerplan 2010 - 2019 (GNR, 2010) en vertaling van de huidige inrichting zijn de volgende natuurwaarden in het Beschermd Natuurmonument te verwachten en/ of reeds aanwezig.

Aanwezige natuurwaarden

- Vegetaties: stuifzanden, droge heide, schrale vegetaties en droge eikenbossen;
- Water- riet en oevervogels (diverse soorten eenden, steltlopers);
- Vogels van heide en open landschap (boomleeuwerik, gekraagde roodstaart);
- Bosvogels (zangers, mezen, spechten, roofvogels);
- Amfibieën en reptielen;
- Zoogdieren: met name vleermuizen.

3.1.3 Ecologische hoofdstructuur

Zoals aangegeven maken zowel Park Anna's hoeve als Beschermd Natuurmonument onderdeel uit van de EHS, het plangebied van scouting en theehuis behoort niet tot de Ecologische hoofdstructuur (zie figuur 3.1)

Op de beheertypenkaart 2013 behorende bij het Natuurbeheerplan is door de Provincie Noord-Holland het beheertype aangegeven van de geambieerde natuurdoeltypen in de EHS. Het Natuurbeheerplan geeft daarmee concrete informatie over de te beschermen en na te streven natuurdoelen.

Onderstaande figuur toont de ambitiekaart. Er zijn zes verschillende beheertypen aanwezig welke als de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aangemerkt kunnen worden.

Figuur 3-5: Natuurbeheertypenkaart EHS (kaartviewer; Structuurvisie 2040 Provincie Noord-holland).

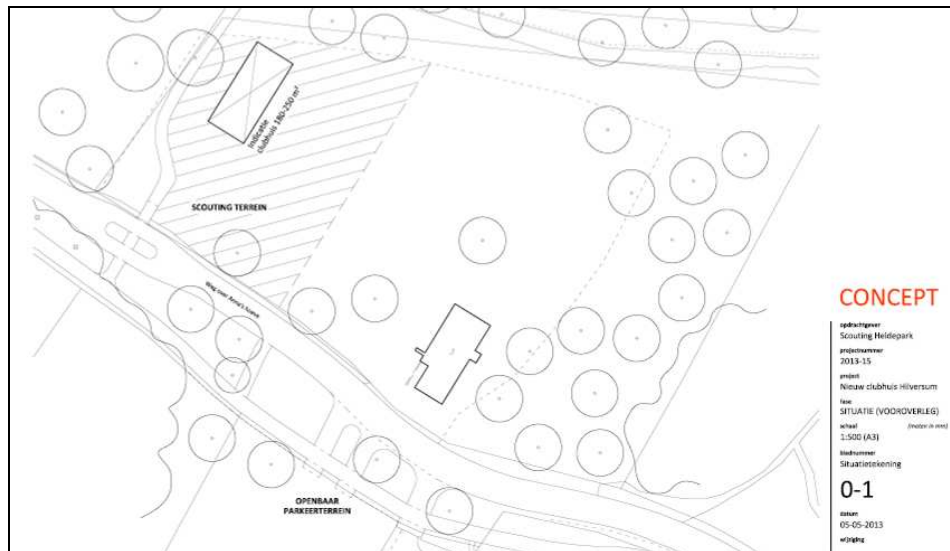
Tabel 3-6: Beheertype EHS ambitiekaart per deelgebied.

Natuurbeheertypen		Park Anna's Hoeve	Zuiderheide en Laarder Wasmere
Code	Naam		
N07.01	Droge Heide	x	x
N07.02	Zandverstuiving		x
N11.01	Droog schraalgrasland		x
N12.02	Kruiden- en faunairijk grasland	x	
N15.02	Dennen-, eiken- en beukenbos	x	x
N04.02	Zoete plas	x	

3.2 Projectvoornemen

Scouting

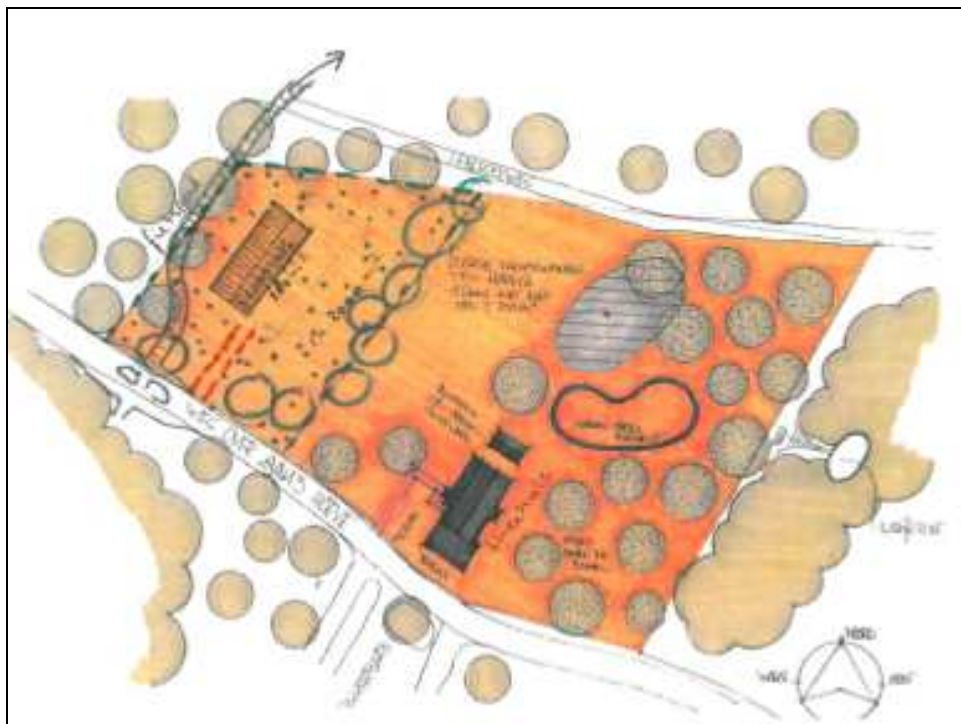
Onderstaande figuren geven een indruk van de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen. Het clubhuis voor de scouting bestaat uit een rechthoekig gebouw, het wordt geplaatst nabij het fietspad. Het terrein is onbebouwd en min of meer onbegroeid.

Figuur 3-7: Nieuw scouting gebouw, linksboven op het braakliggende terrein.

Theehuis

Het bestaande gebouw zal volledig gerenoveerd worden tot een theehuis, noordelijk van het theehuis zal een dienstwoning gebouwd worden. Bestaande bomen worden niet gekapt.

Figuur 3-8: Impressie van zowel het theehuis en het bijgebouw en het scouting gebouw.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de strikt beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet. Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van het Ministerie om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS.

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder (Tabel 2 of 3-soorten) beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voornoemd bureauonderzoek is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. In september 2013 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in

hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikte habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Beschermde soorten

5.1.1 Bureauonderzoek

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. De 'Atlas van de natuur in de vechtstreek' van het Landschap Noord-Holland (Melman *et al.*, 2005) geeft de meest geschikte informatie aangevuld met de verspreidingsgegevens uit de 'Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels' (Scharringa 2010), de 'Atlas van de Noord-Hollandse amfibieën en reptielen' (Herder 2010) en de 'Verspreiding van de Noord-Hollandse Flora' (www.landschapnoordholland.nl). Op basis van deze bronnen ontstaat een compleet beeld van de aanwezige natuurwaarden.

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Voor wat betreft de vogels is gefocust op de jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4). Vogels zijn niet opgenomen in de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Speciale bescherming genieten die vogelsoorten die het gehele jaar of jaarlijks dezelfde nestlocatie gebruiken. Slechts een beperkt aantal vogelsoorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Deze vaste verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd (zie bijlage wettelijk kader) en het verwijderen van dergelijke vaste verblijfplaatsen wordt gezien als een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

In het kader van het ontwikkeling van Anna's Hoeve is een quick scan (Grontmij, 2010) en een natuuronderzoek uitgevoerd (Schenkeveld, 2011). De inventarisatie van Schenkeveld is een vervolgonderzoek op basis van de quick scan, het is gericht op het al dan niet aantonen van de volgende beschermde soorten; eekhoorn, vleermuizen en ringslang. Het vervolgonderzoek concludeert het volgende;

Tijdens de inventarisaties in 2011 is gebleken dat er jagende vleermuizen aanwezig zijn. De aangetroffen soorten zijn echter flexibel in het vinden van jachtgebieden en de huidige plekken vormen geen essentieel onderdeel van het jachtgebied. Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen of vaste vliegroutes. Er zijn aanwijzingen voor de ringslang op Anna's Hoeve, echter binnen het plangebied zijn geen geschikte jachtgebieden aanwezig. Er zijn in 2011 geen ringslangen binnen het plangebied aangetroffen. (Schenkeveld, 2011).

Strikt beschermde amfibieën en reptielen komen volgens beide onderzoeken niet op het plangebied voor. De Ringslang is tijdens het gericht veldwerk naar deze soort in 2011 door Schenkeveld (2011) niet waargenomen. Sedert 2005 is de ringslang een aantal maal gezien in Anna's Hoeve (waarneming.nl). In de directe omgeving van het plangebied wordt de soort incidenteel waargenomen. Volgens de Noord-Hollandse verspreidingsatlas (Herder, 2010) komt de ringslang wel voor langs de hele oostelijke zijde van Hilversum.

Volgens de vermelde bronnen zijn de volgende soorten op of in de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) aanwezig:

Vogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): boomvalk, buizerd, sperwer, havik, wespendif, steenuil, gierzwaluw, huismus, ransuil (Scharringa, 2010).

Zoogdieren

Zwaarder beschermd: eekhoorn, das, boommarter, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis en franjestaart (telmee.nl)

Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: ringslang, levendbarend hagedis, poelkikker, heikikker, kamsalamander en rugstreeppad (Herder, 2010).

Vlinders

Zwaarder beschermd: Geen

Libellen

Zwaarder beschermd: Geen

Vissen

Zwaarder beschermd: bittervoorn, kleine modderkruiper (Ravon.nl)

Flora

Zwaarder beschermd: Geen

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiedheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent natuurlijk niet dat deze soorten zich ook in (de omgeving van) het plangebied aanwezig is. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.1.2

Terreinbezoek

Op 10 september 2013 is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van Oranjewoud. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

In het plangebied is er sprake van twee biotopen:

- 1) Gebouw
- 2) Braakliggend terrein

Gebouw - Theehuis

Op het plangebied is een gebouwtje aanwezig. Dit gebouw zal (deels) gesloopt en/of gerenoveerd worden. Het schuine dak is bekleed met dakpannen, het gebouw wordt in potentie geschikt bevonden als verblijfplaats voor vleermuizen. In het gebouwtje vormen betimmeringen, overhangende daklijsten, kieren en gaten onder dakpannen een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Aanwezige gaten en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen

verblijven achter deze elementen. Naast de visuele beoordeling van de gebouwen is actief gezocht naar sporen en uitwerpselen die duiden op het gebruik van het plangebied door vleermuizen, dergelijke sporen zijn niet aangetroffen. Op basis van de bureaustudie en het geschikte biotoop kan echter niet worden uitgesloten dat in het toekomstige theehuis gebouw sprake is van een verblijfplaats van de uit de bureaustudie vermelde gebouwbewonende vleermuizen (gewone- en ruige dwergvleermuis en laatvlieger).

Nesten van de uit de bureaustudie vermelde roofvogelsoorten en andere jaarrond beschermde soorten (paragraaf 5.2.1) worden op het plangebied uitgesloten. Het plangebied is ongeschikt als broedgebied voor deze soorten. Ook in de directe omgeving broeden geen jaarrond beschermde soorten, dit blijkt uit een broedvogelinventarisatie van het Laarder Wasmeer (81 ha) (Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken, 2013). In het plangebied staat een enkele volwassen eik, zonder zichtbaar groot (roofvogel) nest daarin. Gezien de ligging van het plangebied, tussen diverse verschillende fiets- voet- en autowegen wordt het uitgesloten dat deze op het plangebied broeden.

Braakliggend terrein

Op de braakliggend terrein zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, gezien het aangetroffen biotoop en de aanwezige begroeiing wordt dit ook niet verwacht. Het terrein biedt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren. Voor muizen en spitsmuizen vormt het terrein een geschikt biotoop. Daarnaast worden soorten als konijn, egel en mol verwacht. In de wijde omgeving van het plangebied leven beschermde soorten als eekhoorn, das en boomarter. Het biotoop in het plangebied biedt echter geen geschikte leefomgeving voor deze soorten. Het terrein biedt geen geschikte verblijf- en rustplaatsen voor grotere zoogdieren. Het terrein is te klein in omvang en is te dicht bij infrastructuur gelegen. Voor boombewonende vleermuizen zijn de bomen te dun en zijn de stammen te gaaf (geen geschikte hopen en gaten aanwezig).

Tijdens het terreinbezoek zijn diverse vogelsoorten waargenomen. De bomen rondom het plangebied bieden geschikte nestlocaties voor struweel en bosvogels. Door de afwezigheid van voortplantingswater in het plangebied wordt een beperkt aantal amfibieën verwacht. Het terrein biedt geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. Het voorkomen van strikt beschermde amfibieën of reptielen op het plangebied wordt op basis van de bureaustudie uitgesloten. Op basis van de bureaustudie komen de ringslang, levendbarende hagedis, poelkikker, heikikker, kamsalamander en rugstreeppad voor in de omgeving van Hilversum (Herder 2010). Behoudens de ringslang zijn er geen strikt beschermde amfibieën en reptielen in de omgeving van het plangebied waargenomen (waarneming.nl). Gezien het ontbreken van voldoende beschutting is het plangebied ongeschikt landbiotoop voor de ringslang, het is wel denkbaar dat de soort incidenteel het terrein oversteekt. Het plangebied ligt tussen de waterpartijen in Anna's Hoeve en Laarder Wasmeer. Door afwezigheid van oppervlaktewater in het plangebied is de aanwezigheid van (beschermde) vissoorten uit te sluiten. Ook voor terrein gebonden libellen, vlinders of overige soortgroepen is het plangebied ongeschikt.

5.2 Beschermde gebieden

Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied, het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Beschermd Natuurmonument. Het plangebied grenst wel direct aan de EHS. Het plangebied grenst eveneens aan een Beschermd Natuurmonument, zie figuur 3.1, maar maakt er geen onderdeel van uit.

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effectbepaling project

Voor de geplande ruimtelijke ingreep wordt ingegaan van het renoveren en verbouwen van de het bestaande gebouw tot modern theehuis. Daarnaast worden er 2 gebouwen gebouwd (scouting en dienstwoning). De buitenruimte rondom de gebouwen wordt naar verwachting heringericht, gecultiveerd en 'netjes' gemaakt. Het zal fungeren als speelterrein voor de scouting, rondom het theehuis zal terras aanwezig zijn. Bestaande grote bomen blijven intact.

6.2 Effecten beschermde soorten

Gezien de beperkte omvang van beide plangebieden en de nauwe verbondenheid wordt bij de effectbepaling uitgegaan van één project, bij de conclusies worden de gevolgen per project benoemd.

Broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten, dergelijke broedplaatsen zijn niet op zeer nabij het plangebied aanwezig (De Boer, et al 2013). Negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten zijn uit te sluiten. Langs de randen van het plangebied is enigszins hoog opgaand struweel aanwezig waarin bosvogels tot broeden kunnen komen. Deze vegetatie mag niet tijdens het broedseizoen worden verwijderd.

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het verbouwen of strippen van de aanwezige bebouwing dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen kunnen verblijven in de spouwmuur, onder de dakbetimmering of in andere kieren en holten.

Het toekomstige theehuis is vanwege zijn ouderdom en kieren geschikt als verblijf- en rustplaats voor vleermuizen. Op basis van de aanwezigheid van vleermuizen in de omgeving en de geschiktheid van het gebouwtje is een nader onderzoek naar gebouwbewonende gewone dwergvleermuis en laatvlieger noodzakelijk indien het gebouw grootschalig wordt verbouwd.

Afhankelijk van de omvang en ingreep van de renovatie van het gebouw dient rekening gehouden te worden met deze strikt beschermde soortgroep. Indien er grootschalige werkzaamheden plaatsvinden aan het dak, de dakbedekking en andere uitstekende objecten zijn negatieve effecten op daar verblijvende vleermuizen niet uit te sluiten. Het is namelijk niet uit te sluiten dat ze gebruikmaken van het gebouwtje. Indien het bestaande dak voldoet en alleen het gebouw intern wordt opgeknapt zijn negatieve effecten uit te sluiten. De functie van het bosgebied als foerageergebied blijft in tact en wordt niet negatief beïnvloed door de ontwikkeling van het theehuis en het scouting terrein.

Overige zoogdieren

Er zijn geen andere zwaardere beschermde zoogdieren aanwezig in het plangebied. Uit bureaustudie blijkt dat o.a. de eekhoorn, das en boomarter voorkomen ten oosten van Hilversum. Het biotoop is ongeschikt voor deze soortgroepen, ze komen voor op de landgoederen en omliggende oudere bossen. Het biotoop binnen het plangebied biedt geen permanent geschikt leefgebied voor deze soorten, de aanwezige bomen blijven behouden, negatieve effecten op deze strikt beschermde soorten zijn uit te sluiten.

Reptielen en amfibieën

Hoewel uit de bureaustudie naar voren komt dat de strikt beschermde soorten aan de oostzijde van Hilversum voorkomen, zijn er in het plangebied zelf, Anna's Hoeve of het Beschermd Natuurmonument geen recente waarnemingen (behoudens de ringslang) bekend. Er kan derhalve worden geconcludeerd dat er geen zwaarder beschermde amfibie- en reptielsoorten in het plangebied aanwezig zijn, de aanwezigheid van deze soorten kan uitgesloten worden. Gezien de verspreiding van deze zwaarder beschermde soorten in de omgeving, hun habitateisen en het ontbreken van voortplantingswater, wordt deze soort ook niet verwacht in het plangebied. Er worden dan ook geen effecten verwacht. Voor de Ringslang geldt dat deze voorkomt in de vijvers van Anna's Hoeve. Incidenteel worden dieren waargenomen op de Weg over Anna's Hoeve. Deze migrerende dieren kunnen ook in de toekomst het plangebied passeren. Het terrein houdt een open natuurlijk karakter en vormt geen obstakel.

Vissen

Wegens het ontbreken van open water, zijn effecten op beschermde vissen uit te sluiten

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor de beschermde soorten. Effecten worden dan ook uitgesloten.

Vlinders, Vlinders en overige soortgroepen.

Het plangebied herbergt geen geschikt habitat voor de beschermde soorten. Effecten worden dan ook uitgesloten.

6.3 Effecten beschermde gebieden

6.3.1 Effecten EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. De ruimtelijke ontwikkeling heeft geen effect op de directe omgeving van het plangebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor EHS geen belemmeringen (het EHS toetsingskader kent geen externe werking).

6.3.2 Effecten Natura 2000

Uit de bureaustudie blijkt dat het plangebied direct grenst aan een Beschermd Natuurmonument. Gezien de aard en omvang van de ontwikkeling (lokale recreatie) worden effecten op de natuurlijke kenmerken en waarden van dit gebied uitgesloten. De ontwikkeling leidt niet tot verzuring, vermessing, vernatting of verdroging van het Beschermd natuurmonument. Van oppervlakteverlies, doorsnijding of versnippering is evenmin sprake. Licht en geluidsverstoring is gezien de beperkte schaal van beide ontwikkelingen ook niet aan de orde. Het plangebied grenst aan het uiterste zuidelijke deel van het Beschermd Natuurmonument. Er komen geen verstoringsgevoelige soorten voor grenzend aan het plangebied. Dit deel van het Beschermd natuurmonument is afgesloten met hekken, van een planeffect door een toename van betreding van kwetsbare vegetaties is dan ook geen sprake. Effecten op het natuurgebied worden uitgesloten.

7 Conclusies en vervolg

7.1 Conclusie soortbescherming

Scouting gebouw

In het plangebied zijn geen zwaarder beschermde soorten (Broedvogels en Tabel 2 en 3-soorten) aangetroffen of te verwachten die de voorgenomen ruimtelijke (her)ontwikkeling wezenlijk kunnen beïnvloeden. In het kader van Flora- en faunawet zijn er vanuit flora en fauna geen belemmeringen voor de voorgenomen ontwikkeling.

Bij het bouwrijp maken van plangebied dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedvogels op het terrein tijdens het broedseizoen. Op het terrein zijn in het voorjaar mogelijk een beperkt aantal broedende vogels aanwezig, derhalve dient hiermee in de planning en uitvoering rekeningen te worden gehouden. Het verwijderen van struweel dient bij voorkeur in de periode september - februari plaats te vinden, buiten het broedseizoen. Indien de begroeiing gedurende het broedseizoen gekapt wordt is een ecologische begeleiding nodig. Op basis van de hierboven beschreven toetsing zijn geen vervolgstappen noodzakelijk

Theehuis

In het plangebied zijn geen zwaarder beschermde soorten (Broedvogels en Tabel 2 en 3-soorten) aangetroffen of te verwachten (behoudens vleermuizen) die de voorgenomen ruimtelijke (her)ontwikkeling wezenlijk kunnen beïnvloeden.

Dat er verblijfplaatsen van strikt beschermde vleermuizen in gebouwtje verblijven is niet bij voorbaat uit te sluiten. Om het gebruik van het gebouwtje door vleermuizen in beeld te krijgen is nader onderzoek noodzakelijk (zie paragraaf 7.1.1); dit onderzoek is niet noodzakelijk als de renovatie van het gebouw een interne verbouwing betreft en de mogelijke verblijfplaatsen (onder dakpannen, daklijsten) niet worden aangepakt. Als blijkt dat de functionele verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetast of verstoord door de ingreep, is het opstellen van een mitigatieplan noodzakelijk. Dit dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden gevolgd.

Effecten op overige strikt beschermde soorten zijn uit te sluiten, ook op dit plangebied dient in rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedende vogels in het voorjaar.

7.1.1 Aanvullend onderzoek vleermuizen - theehuis

Uit de bevindingen van deze natuurtoets blijkt dat in het gebouwtje vleermuizen kunnen verblijven. Vleermuizen zijn strikt beschermde soorten en staan vermeld op tabel 3 van het Vrijstellingsbesluit en bijlage 4 van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt een zwaar afwegingskader. Indien er grootschalige werkzaamheden plaatsvinden aan het dak, de dakbedekking en andere uitstekende objecten zijn negatieve effecten op mogelijk daar verblijvende vleermuizen niet uit te sluiten. Het is namelijk niet uit te sluiten dat ze gebruikmaken van het gebouwtje. Indien dergelijke werkzaamheden gaan plaatsvinden is het nodig om aanvullend onderzoek uit te voeren om de aan- of afwezigheid vast te stellen.

Het gebouwtje dient dan conform het vleermuisprotocol 2012 nader onderzocht te worden op verblijfplaatsen. Conform dit protocol zijn meerdere onderzoeksronde(n) noodzakelijk, er kan gestart worden in dit najaar om een indicatie van het gebruik in beeld te krijgen. Mogelijk zijn vervolgonderzoeken in het voorjaar van 2014 dan niet noodzakelijk.

Tijdens dit eerste veldbezoek worden de gevels, ramen en grond/bestrating langs de gevels geïnspecteerd op de mogelijke aanwezigheid van sporen (mest/urinstrepen) die duiden op de aanwezigheid van vleermuizen. Bij het schemer gaan vleermuizen uitvliegen uit hun (kolonie-)verblijven. Op dat moment zal worden gekeken of er ook uitvliegende dieren uit de gebouwen komen. Eveneens zal er 's nachts en in de vroege ochtend worden gekeken naar mogelijke terugkerende vleermuizen.

Voor het waarnemen van de aanwezige vleermuizen dient gebruik gemaakt te worden van een batdetector. De onderzoeken richt zich met name op gebouwbewonende vleermuissoorten, zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Wanneer geen vleermuizen worden aangetroffen, dan is een verzoek tot besluit van Dienst Regelingen (Ministerie van EZ) in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. De werkzaamheden kunnen dan zonder bezwaren vanuit de Flora- en faunawet doorgang vinden. Indien vleermuizen wel aanwezig zijn dan dient een mitigatieplan te worden opgesteld om effecten geheel uit te sluiten. Voor vleermuizen is een ontheffing voor onderhavig project niet mogelijk. Voor deze soorten moeten de effecten vooraf worden voorkomen middels het mitigatieplan.

7.2 Conclusies gebiedenbescherming

Ecologische Hoofdstructuur

Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van het project zijn uit te sluiten. Het toetsingskader van de EHS kent geen externe werking.

Beschermd natuurmonument

Het plangebied ligt buiten het Beschermd Natuurmonument, directe effecten zijn derhalve uit te sluiten. Externe effecten die de waarden van Beschermd natuurmonument aantasten zijn uit te sluiten. Door de geringe omvang van beide ontwikkelingen zijn effecten, ook indien ze beide worden uitgevoerd, uit te sluiten.

Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (EHS) of een voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

7.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en verkennend terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur Martijn Korthorst (036 -530 81 21) van ons bureau.

7.4 Literatuur

Boer., J. de Boer en D. Pro, 2013. Broedvogels van het Laarder Wasmeer 2011 (stippenkaarten). Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave VWG: 214

Henkens, R.J.H.G., R. Jochem, D.A. Jonkers, J.G. de Molenaar, R. Pouwels, M.J.S.M. Reijnen, P.A.M. Visschedijk & S. de Vries, 2003. Verkenning van het effect van recreatie op broedvogels. Literatuurstudie en koppeling modellen FORVISITS en LARCH. Wageningen, Alterra. Werkdocument 2003/29.

Van der Grift., E.A., 2009. Ecologische corridor en Groene Schakel en HOV-verbinding op Anna's Hoeve. Advies voorkeurstracé en ontsnipperende maatregelen bij infrastructuur. Alterra rapport 1868

Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reactie van vogels op recreatie. Culemborg, Bureau Waardenburg bv, rapport nr 08-173

Websites:

www.rivm.nl/nl/themasites/gcn

www.pbl.nl

www.synbiosys.alterra.nl

Bijlage 1: Wettelijke kader

Flora- en faunawet

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijke belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;

- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Ecologische Hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.